

Co je vosk a jeho vlastnosti

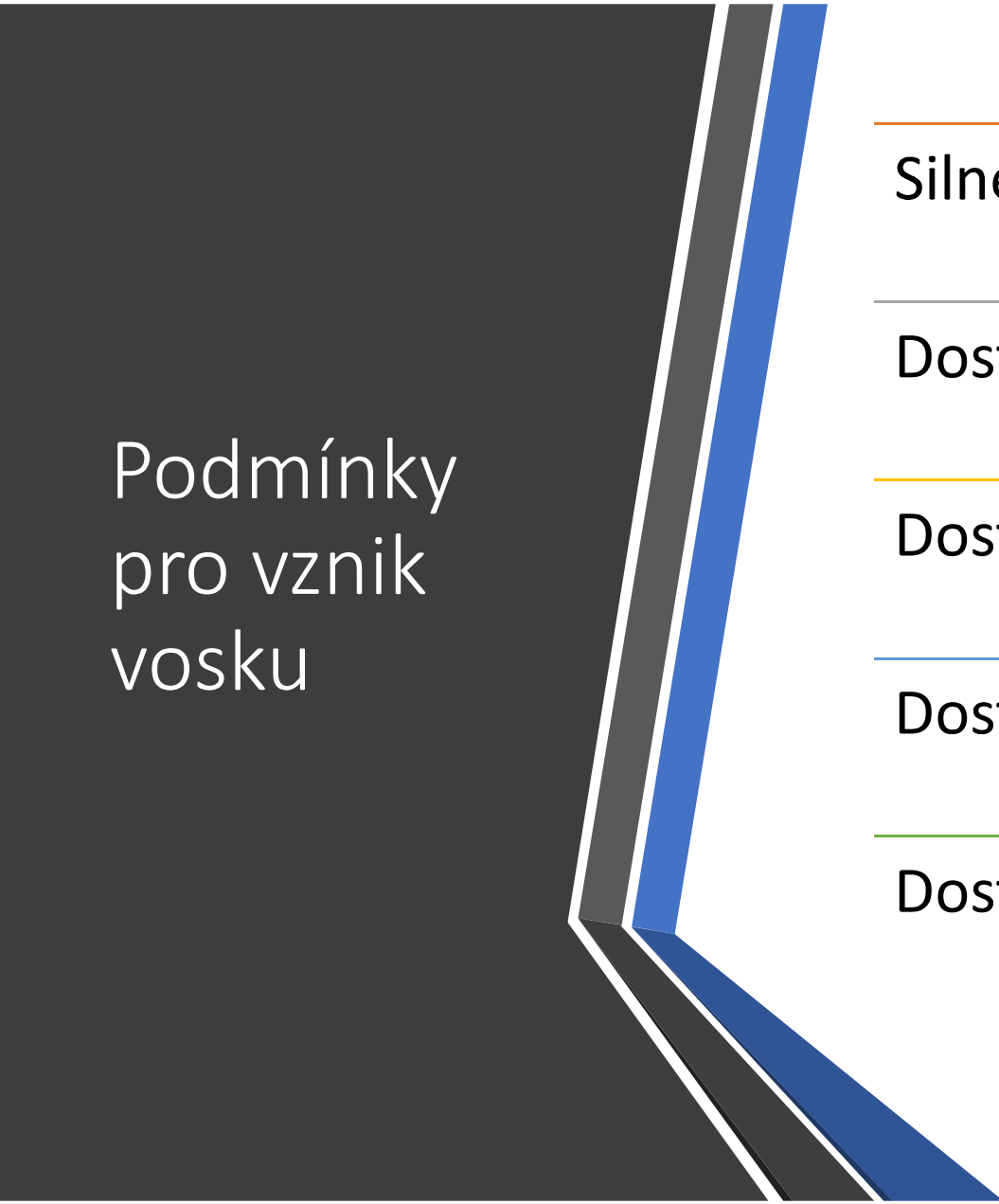
Převážně estery vyšších mastných kyselin.

Vysoká stálost vůči mikroorganismům.

Je vylučován voskovými žlázami.

Vrací se zpět přes mezistěny do včelstev.

Možnost výroby mezistěn z vlastního vosku.

Podmínky pro vznik vosku

Silné včelstvo – jako biologická jednotka.

Dostatek mladých včel.

Dostatečný přínos sladiny a pylu.

Dostatečná teplota v úlu (35 st.C).

Dostatečný prostor pro stavbu.

Získávání vosku

- Vosk získaný z vyřazených souší.
- Vosk z víček – kvalitní na mezistěny.
- Vosk z divočiny – potravinářský.
  - Náročné chemické rozbory.
  - Shromažďuje se divočina bez mezistěn.
  - Získává se před léčením.

Způsoby získávání

Suchým teplem – sluneční tavidlo.

Horkou vodou – rozvařováním souší.

Párou – nejčastější metodiky větších provozů.

Extrakcí chemickými činidly.

Vosk, který
zůstává ve
zbytcích

Způsob	Zůstatek vosku v %
Sluneční tavidlo	45-50
Umělé suché teplo	45-50
Vyvařování pod sítím	39-58
Vyvařování a lisování	30-45
Vařák	28-35
Pařáky	22-33

Moudrosti starých včelařů

Každému začátečníkovi se zprvu daří.

Proč?

Nemá dost plástů!

Jak je to myšleno?

Když začíná, musí více nebo zcela používat jen mezistěny.

Proč potřebujeme kvalitní vosk?

- Stále platí letité poučky, že ideální je obměnit nejméně 1/3 díla v chovech.
- Roje by měly dostat jen mezistěny.
- Trochu je problém při výpadcích snůšky, ale tady si můžeme pomoci cukrem.

Čím se
poškozuje
vosk

Zařízení pro
získávání není
nerezové.

Hodně tmavé
rámky v jedné
várce.

Rychlé
chladnutí
vosku.

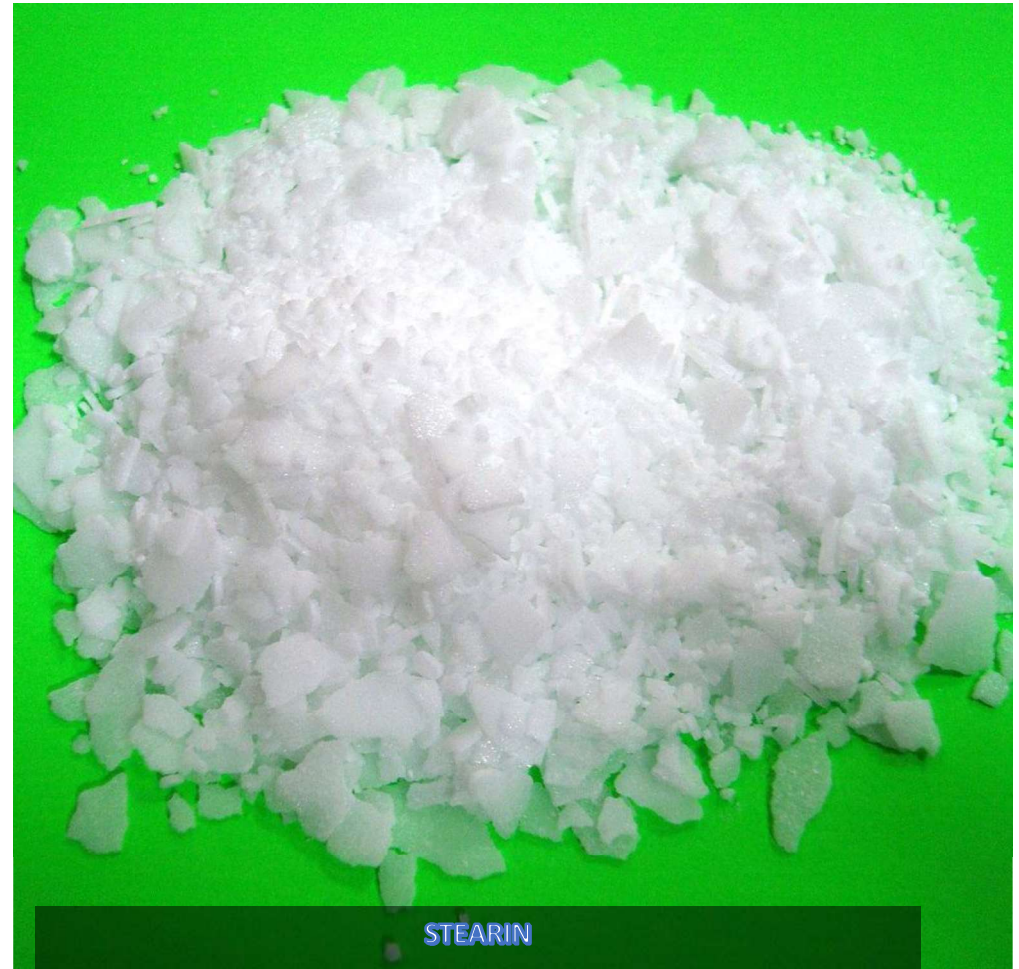
Zbytky medu.

Falšovaný vosk – největší riziko dnešní doby

- K falšování se nejčastěji používá parafin nebo stearin (používá se mimo jiné na výrobu svíček a mýdla).
- Parafin je směs nasycených uhlovodíků, získává se z ropy.
- Stearin vzniká zmýdelněním rostlinných a živočišných tuků.
- Pouhým pohledem nelze falšování identifikovat.

Sluneční tavidlo

Vyvařovny vosku

Kleště na vkládání rámků do vany

Kleště
ponořené
do vroucí
vody

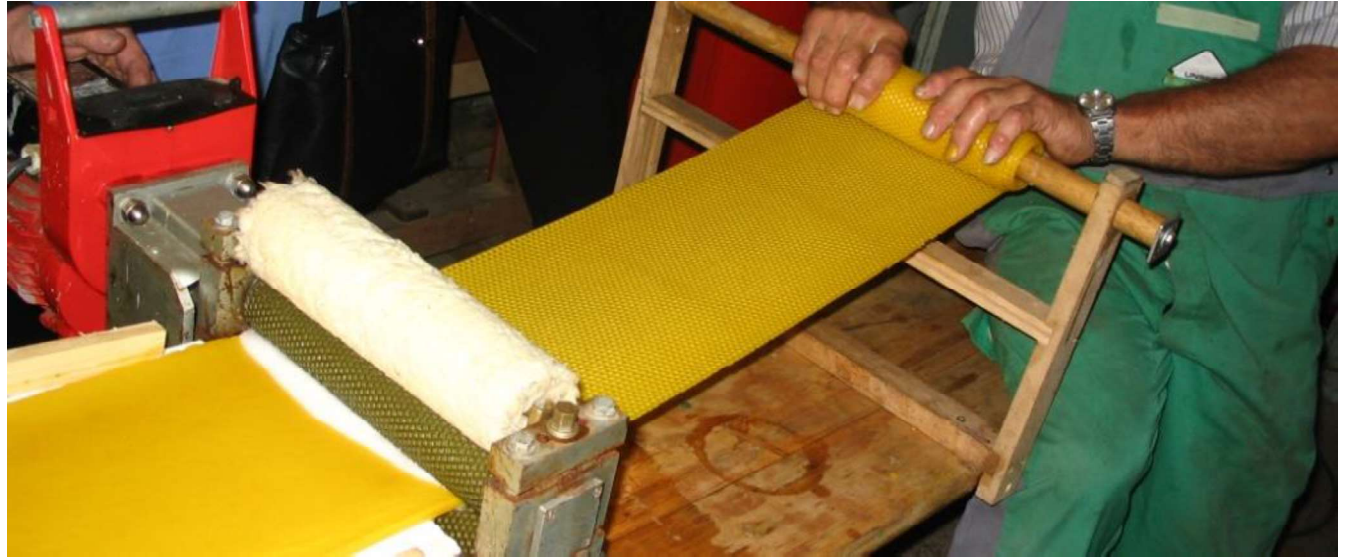

Výsledek

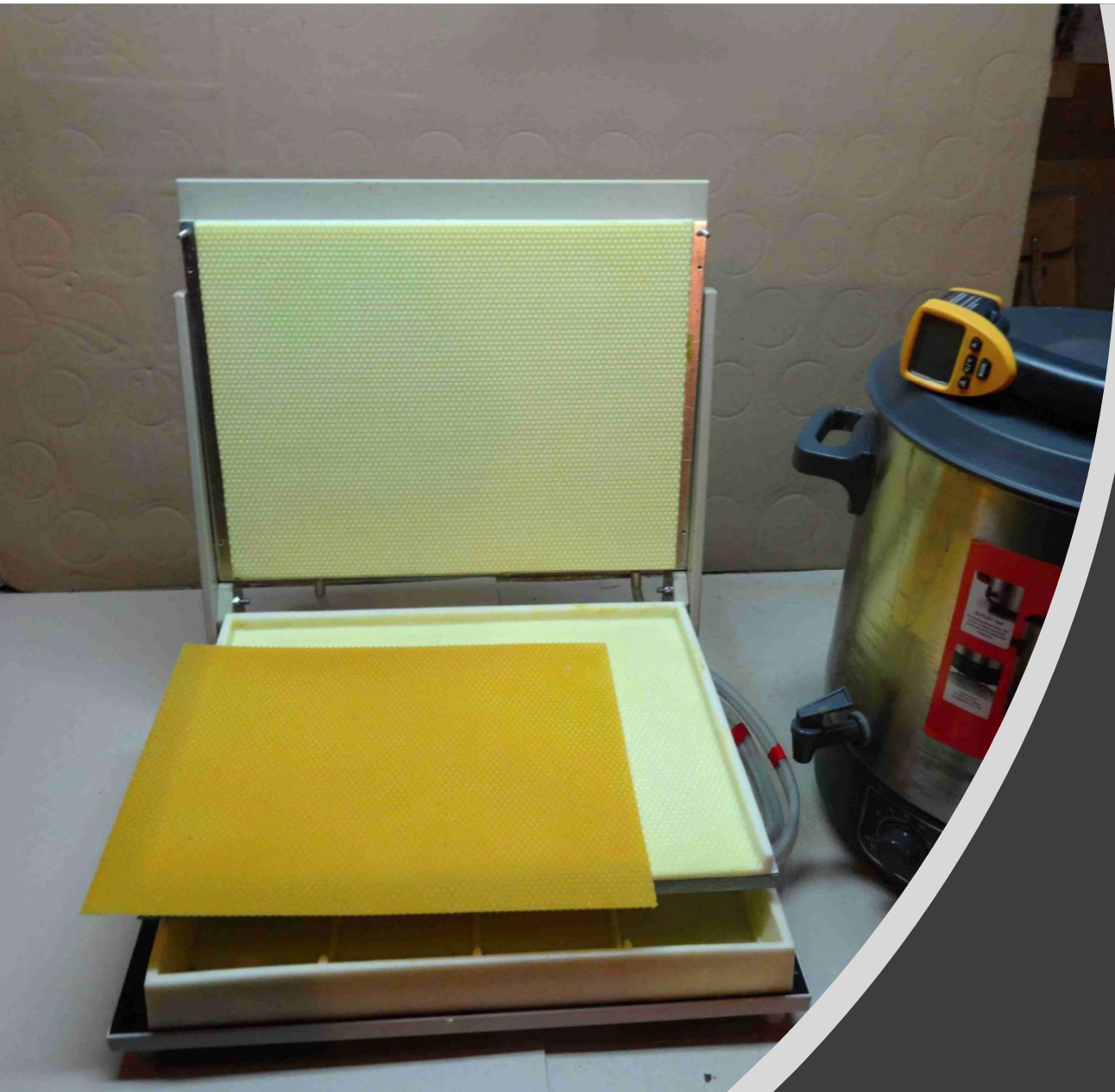

Výroba mezistěn z vlastního vosku

Lis na
mezistěny –
vyhodný i pro
menší chovy

Úprava víček před vyvařováním

Pokud nejsou víčka upravena lisováním, které separuje vosk a med, musí se upravit.

Nejlépe je víčka namočit. Med při vaření poškozuje vosk.

Teprve po dokonalém vymáčení víčka vyvařujeme.

Získáme ten nejkvalitnější vosk.

Náprava vosku

Vosk získaný ze souší není nikdy čistý.

Zlepšit se to dá lisováním ve tkanině.

Vosk obsahuje pylová zrnka, které neodstraní ani následným převařením.

Vyčistění se dá provést zředěnou kyselinou sírovou.

Náprava jinými kyselinami

Odstranění vad vosku zbaveného hrubých nečistot:

(první vyvaření) **pomocí kyseliny šťavelové a kyseliny fosforečné.**

Při čištění se používá: **na 2 kg včelího vosku**

- **1 litr vody,**
- **10 g kyseliny šťavelové**
- **10 ml kyseliny fosforečné.**

Za stálého míchání přivedeme roztavený vosk s okyselenou vodou k varu a vaříme na mírném ohni:

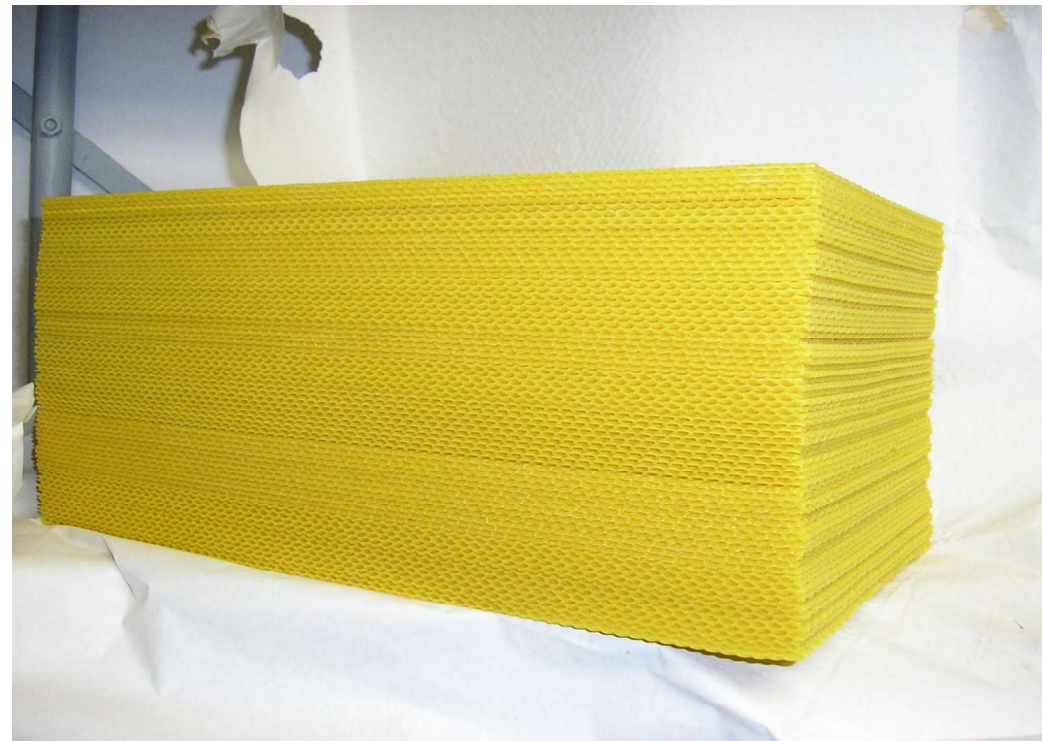
celkem 10-15 minut.

Pozor na silný var. Může dojít ke vzkypění a vzniká tak nebezpečí požáru.

Při práci s kyselinami dbejte vždy bezpečnostních zásad!

Lze pokrýt
potřebu vosku
v chovech?

- Při rámkové míře 39 x 24 je váha mezistěny 7,2 – 7,5 dkg.
- Skutečná výtěžnost souše je asi 15 dkg.
- Lze tedy z každého odebraného rámku vytěžit 1,5 mezistěny na nové dílo.
- Proto by nemělo docházet k nedostatku vosku pro výměnu díla.

Víte, že vosk byl v minulosti více ceněn než med – a to až do vynálezu elektřiny.

Děkujeme za pozornost
Josef Křapka, Petr Tábořský

Byly použity snímky autorů, z archivu spolku, archivu CPV